

ФРАНЦУСКЕ КЊИЖЕВНЕ НАГРАДЕ 2022.

Гонкурова награда за 2022. додељена је Брижит Жиро за роман *Живети брзо (Vivre vite)* у издању Фламариона, у којем евоцира смрт свог супруга Клода у мотоциклистичкој несрећи 1999. Тог дана, он је морао да одведе њиховог сина из школе, пребрзо се возећи на превише моћном мотоциклу који му није припадао. После судара пада и више не устаје. Ово је кратки сиже трагедије коју је књижевница већ обрадила 2001. године у књизи *Saga (À présent)*. Двадесет година касније, када је одлучила да прода кућу у којој Клод никада неће живети, поново узима оловку да анализира све околности које су изазвале драму која ће заувек остати апсурдна. Шта би било да нису купили кућу у том подручју? И да гаража није имала мотоцикл? Шта би било да тог дана није отишла у Париз? Уместо линеарног приповедања, Брижит Жиро предлаже загонетку. У сваком поглављу, посматрање избора главних ликова доводи је до изградње врло суптилне социолошке и политичке анализе.

Брижит Жиро је прва ауторка која је освојила најпрестижнију од књижевних награда на француском језику после Лејле Слиманни 2016. године и тек је тринаеста награђена жена од утемељења признања пре сто двадесет година. Рођена је у Алжиру 1960. и настањена у Лиону, написала је десетине књига, романа, есеја и приповедака.

Награда Ренодо додељена је у четвртак Симону Либератију (1960) за *Прегсџаву (Performance)* у издању Грасета. Роман приповеда о последњим данима живота Брајана Џоунса, једног од оснивача Ролинг Стоунса, и боравку те групе на југу Француске 1967, током снимања психоделичног албума *Their Satanic Majesties Requests*.

НАГРАДА СЕРВАНТЕС 2022.

Рафаел Каденас (1930), песник из Венецуеле, овогодишњи је добитник најзначајнијег књижевног признања у Шпанији, награде Сервантес, коју додељује шпанско Министарство културе на предлог Академије за шпански језик и чији новчани део износи 125.000 евра. Жири награде је у стваралаштву Каденаса препознао „трансцендентност ствараоца који је поезију учинио мотивом свог постојања и довео је до висина савршенства... показујући преображујућу моћ речи када се језик издигне до крајњих граница својих креативних могућности”. Он је први књижевник из Венецуеле награђен овим признањем.

Рафаел Каденас је ступио на песничку сцену већ са шеснаест година. Педесетих година је живео у изгнанству на острву Тринидад због својих комунистичких уверења. По повратку у земљу, постаје члан политичко-полемичке и књижевне групе „Округли сто” („*Tabla Redonda*”). Радио је као професор на универзитету, преводи поезију са енглеског језика, а његови есеји, попут *О језику* (*En torno al lenguaje*) и *Белешке о Сан Хуану де ла Крузу и мистици* (*Apuntes sobre San Juan de la Cruz y la mística*) сматрају се референтним за савремену књижевну мисао на шпанском језику. Већ првим песничким збиркама стекао је признање критике, која је истицала да песник управо кроз лирику дубински анализира стварност. Његов стил се често повезује са филозофским мишљењем и упоређује са песницима попут Хелдерлина и Рилкеа.

Ипак, увек је био скептичан према друштвеној и политичкој улози поезије. „Поезија је свемоћна и безначајна”, изјавио је Каденас у једном интервјуу 2014. „Безначајна, јер је њен утицај на свет минималан. Моћна, због своје везе са језиком. Политичари одузимају смисао речима – демократији, правди, слободи – песници скрећу пажњу на ову празнину. Речи губе вредност ако се не подудару са оним што означавају. Ово није ништа ново. Конфуције је то назвао 'исправком имена', а песник је управо то – онај који исправља.”

IN MEMORIAM: ХАНС МАГНУС ЕНЦЕНСБЕРГЕР (1929–2022)

Убрајан у „моћни трио” немачке послератне књижевности, заједно са Гинтером Грасом и Мартином Валзером, Х. М. Енценсбергер је преко шездесет година обогаћивао свет књижевности високо софистицираном поезијом и есејистиком. Према Чарлсу Симићу, имао је „најшири распон тема и разноликост стилова... Скоро свака од његових песама, била она лирска, драмска или наративна, има полемички карактер”. Ото Хорват, његов преводилац на српски, као кључне аспекте Енценсбергерове поезије истиче критику друштва и идеје прогреса, иронију и дистанцираност, монтажу и цитатност са алузијама на филозофију, политику, историју и енциклопедијску лексику. Критика немачког послератног друштва у раним поетским збиркама, које не само што не жели да се суочава са ратним злочинима и пустошењима, него их и табуизира, у каснијим збиркама прераста у критику идеје прогреса, који ће донети удобније, али не и хуманије друштво. Нечовечна технологизована цивилизација поробљава људе не само кроз државне институције, већ и помоћу онога што је у есејима називао „индустријама свести” (Bewusstseins-Industrie), под чиме је подразумевао идеологије, религије, масовне медије.

Х. М. Енценсбергер се родио 1929. у баварском месту Кауф-бојрену. Мобилисан је у армију Трећег Рајха 1944, са петнаест година, а после ослобођења од нацизма радио је као преводилац и келнер. Студирао је књижевност и филозофију, а 1955. је докторирао у Ерлангену на тези о поетској теорији романтичара Клеменса Брентана. Био је члан књижевне „Групе 47”, чији је циљ био да обнови немачку књижевност, као и да активно учествује у демократизацији друштва. Шездесетих година се залагао за скандинавски модел социјалне државе, али деведесетих година доживљава радикални преображај, поставши апологета неолибералног капитализма и залажући се за бомбардовање Србије 1999. и Ирака 2003. године.

Његов песнички таленат је уочен још од првих поетских збирки, тако да је већ 1963. добио најпрестижнију немачку књижевну награду Георг Бихнер, а потом и бројна светска признања. На српском језику је превођен још шездесетих година, а 1980. је награђен Венцем Струшких вечери поезије. Преминуо је 24. новембра.

Приредио
Предраг ШАПОЊА